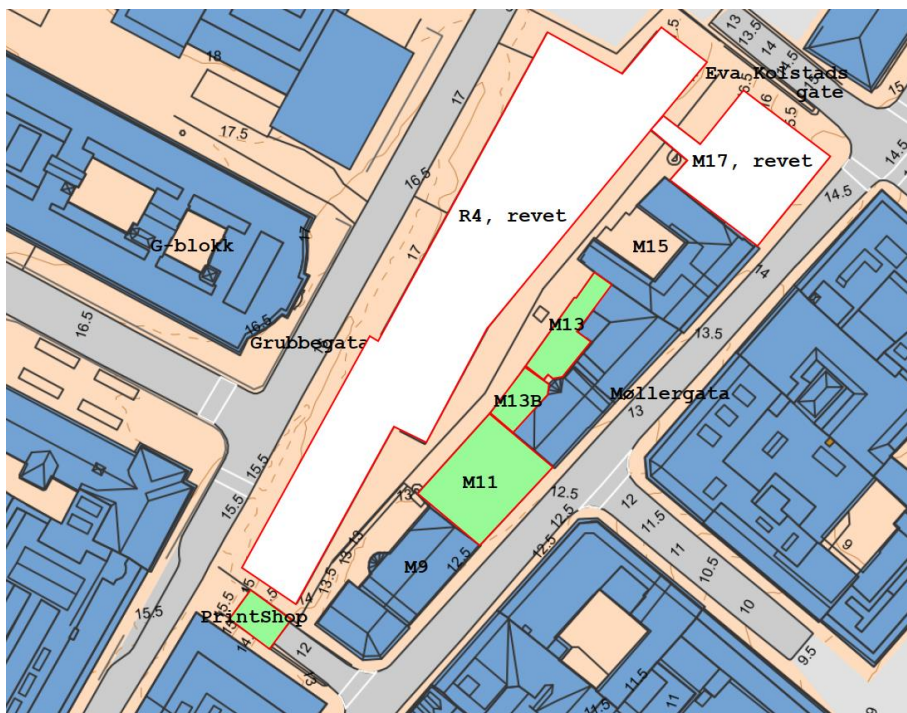

SHA-PLAN

Prosjekt: RKV K906 Riving Møllergata 11 med opsjoner
 Byggherre: Statsbygg
 Byggeplass: Mellom Møllergata og Grubbegata
 Utarbeidet: 17.03.2020
 Sist oppdatert: 22.04.2020

Utsnitt av situasjonskart over anleggsområdet. De lys grønne feltene viser bygningene som omfattes av entreprisen inkl. opsjoner.

01	Vedlegg til tilbudsinvitasjon	22.04.2020
00	Utkast for kommentar	01.04.2020
Rev. nr	Revisjonen gjelder	Dato

Innhold

0	Innledning.....	3
0.1	Mål for SHA	3
	Kort informasjon om prosjektet.....	3
0.3	Utarbeidelse, oppdatering og distribusjon av SHA-planen	3
0.4	Vedlegg til SHA-planen	4
1	Organisering.....	5
2	Fremdrift.....	6
2.1	Hovedfremdriftsplan i byggeperioden (viktige milepæler).....	6
2.2	Detaljerte fremdriftsplaner (produksjonsplaner).....	6
3	Risikofylte arbeider.....	7
3.1	Generelle tiltak.....	7
3.1.1	Arbeidstakers plikter	7
3.1.2	Arbeid i høyden.....	8
3.1.3	Sikker bruk av løfteutstyr	8
3.1.4	Språk og kommunikasjon	9
3.3	Spesifikke tiltak knyttet til arbeid som kan innebære fare for liv og helse	9
4	Avvikshåndtering.....	13
4.1	Avvik fra SHA-planen	14
4.2	Avvik fra forskrifter, SJA og arbeidsinstrukser (uønskede hendelser).....	14

0 Innledning

SHA-planen er byggherrens verktøy for å sikre at risikoforholdene forbundet med byggearbeidene i dette prosjektet håndteres på en forsvarlig måte i henhold til byggherreforskriften av 2010.

0.1 Mål for SHA

I Statsbygg er visjonen at alle skal komme uskadet hjem fra jobb.

0.2 Kort informasjon om prosjektet

Entreprisen er en del av forberedende rivearbeid i forbindelse med bygging av nytt regjeringskvartal. Møllergata 11 (tidligere Crosby møbler) skal rives for å skape en ny passasje for gående og syklende til regjeringskvartalet. Under oppføring av den nye bebyggelsen i nytt regjeringskvartal vil nevnte passasje fungere som adkomstvei til byggeplass.

Entreprisen innebærer riving av Møllergata 11 (630 m²) med opsjon for riving av fløyene til Møllergata 13 og 13b, samt et mindre tilstøtende bygg (Printshop). Alt rives ned til terreng/gulv 1. etasje,

Rivearbeidene vil foregå tett innpå eksisterende bygg, andre prosjekter og øvrig infrastruktur. Prosjekt Nytt Regjeringskvartal vil ha samtidige arbeider i området som må forventes å påvirke drift i form av større behov for samarbeid med andre aktører. Relevante øvrige entrepriser er; K901 Riving som innbefatter riving av R4 inkl. M17 som ferdigstilles våren 2020, og riving av Y-blokka som starter opp våren 2020 med estimert ferdigstilling samme år, K301 Forberedende arbeider, K201 Kjeller og K202 H-blokka. Det vil være felles inn/utkjøring i Eva Kolstads gate. Området for øvrig består av kontorvirksomhet, brannstasjon og generelle publikumsområder. Naboen Møllergata 13B (Galleri Pingvin) skal være tom ved oppstart. Møllergata 13 (Sosialen) og Møllergata 9 er per i dag i drift og må hensyntas.

Stabiliteten til bergskjæringen mot R4er betydelig svekket. Det er utført midlertidig sikring av bergskjæringen med systematisk boltesikring, men dette er likevel å anses som midlertidig sikring. Det er derfor vesentlig at entreprenøren under rivearbeidet er kjent med tilstanden på tilgrensede bergskjæring og tar nødvendige forholdsregler under rivearbeidet. Foreløpig vurderes en restriksjonssone på 5 meter fra grensen/bergskjæringen mot R4. Dette betyr at man innenfor restriksjonssonen ikke skal ha anleggsmaskiner eller kjøre inn med lastebiler etc som medfører økt belastning mot kanten av skjæringen.

Det skal gjennomføres en miljøkartlegging av bygningene som skal rives. Tiltak knyttet til rivning og håndtering av helsefarlige stoffer/ materialer må ivaretas i entreprenørens HMS system. Det forutsettes at entreprenør har de godkjenningene som er nødvendig for å imøtekomme krav til kompetanse gitt av Arbeidstilsynet.

0.3 Utarbeidelse, oppdatering og distribusjon av SHA-planen

Oppgaven med å utarbeide, oppdatering og distribusjon er fordelt som vist i tabellen nedenfor:

Prosjektfase	Dokumentansvarlig	Funksjon
Forprosjekt	Angela Miller	SHA rådgiver Team Urbis
Detaljprosjektfase	NN	SHA- koordinator prosjektering (KP)
Byggefase	NN	SHA- koordinator utførelse (KU)

Tabell 1: Oversikt over dokumentansvarlig for planen.

Byggherren vil utpeke SHA- koordinator fra egen organisasjon. Byggherren er ansvarlig for å følge opp at SHA-planen blir utarbeidet, oppdatert og gjort kjent for alle på byggeplass.

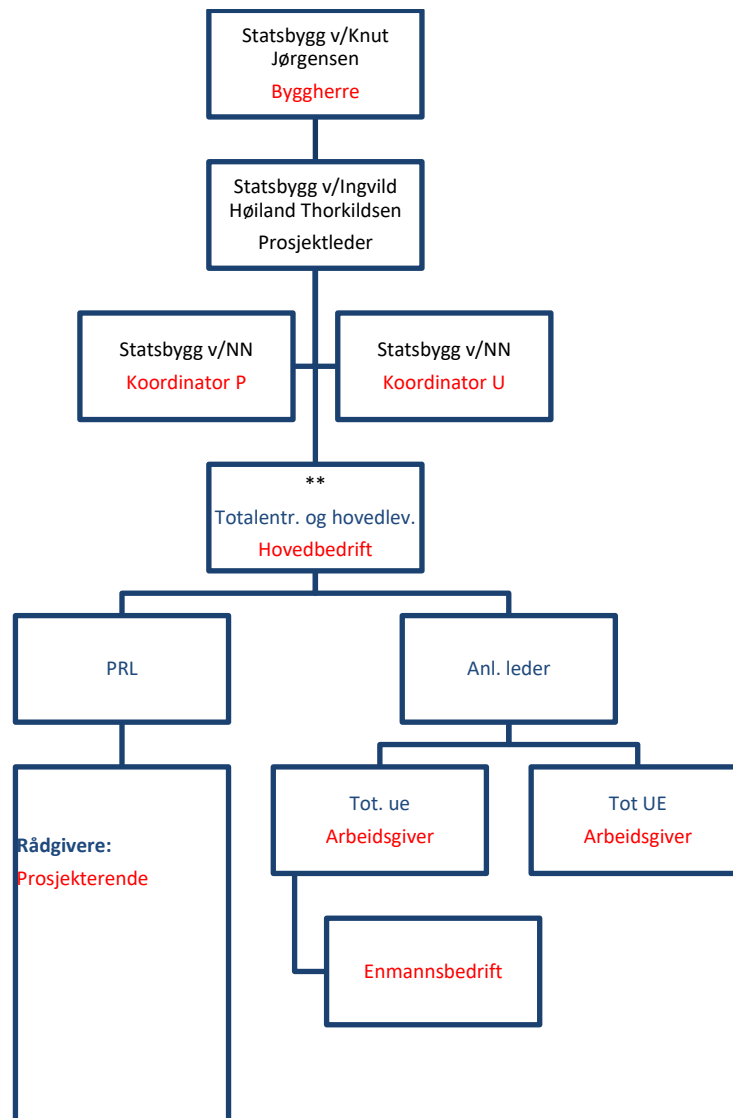
0.4 Vedlegg til SHA-planen

Følgende dokumenter er vedlegg til SHA-planen. Noen dokumenter skal brukes uten endringer. Dette er i så fall oppgitt under *Kommentarer*. Dersom virksomheten har egne dokumenter som benyttes, skal disse gjennomgås og godkjennes av SHA-koordinator for utførelse for å sikre at de inneholder minimum de momenter som Statsbygg krever.

Nr	Dokument	Kommentar
16-01-V6	Sjekkliste for oppslagstavle på byggeplass	Skal benyttes.
16-01-V12	Månedrappport fra hovedleverandør til KU	Se kap. 4 om avvikshåndtering. Skal brukes uendret
238413	Prosedyre for varsling av uønskede hendelser	Skal benyttes og skal henges opp på oppslagstavle og andre hensiktsmessige steder.
16-02-M2	Rapportering av skade/potensiell skade	Skal benyttes.
16-04-M1	Egenrapportering fra leverandører	Skal benyttes til kontroll av leverandører og bemanningsforetak i hele leverandørkjeden. Utfylt skjema skal lastes opp i HMSREG ved registrering av leverandører.

1 Organisering

Forprosjektet er utført av team Urbis. Prosjektet gjennomføres som totalentreprise.

Figur 1 Totalentreprise

Organisasjonskartet vil bli oppdatert etter kontrahering av totalentreprenør.

2 Fremdrift

2.1 Hovedfremdriftsplan i byggeperioden (viktige milepæler)

Tabellen under viser viktige milepæler i prosjektet.

Nr	Beskrivelse	Dato
1	Start riving M11	31.08.20
2	Ferdig riving M11	18.12.20
3	Opsjon 1 Start riving mindre tilstøtende bygg	04.01.21
4	Opsjon 1 Ferdig riving mindre tilstøtende bygg	30.04.21
5	Opsjon 2 og 3 Start riving fløyene tilhørende Møllergata 13 og 13b	04.01.21
6	Opsjon 2 og 3 Ferdig riving fløyene tilhørende Møllergata 13 og 13b	30.04.21

Endelig fremdrift vil bli tilpasset behov for samarbeid med andre aktører.

Faseplaner for rivearbeidene inkludert opsjoner er del av beskrivelsen.

2.2 Detaljerte fremdriftsplaner (produksjonsplaner)

Oppdaterte fremdriftsplaner (produksjonsplaner) som viser hvilke aktiviteter som skal foregå i ulike områder for de neste 2, 3 eller 4 ukene skal henge på oppslagstavlen(e) på byggeplassen og anses å være en del av SHA-planen. Det skal fremgå hvilke aktiviteter som anses å være spesielt risikofylte og som krever risikovurdering eller SJA før oppstart.

Dette markeres på fremdriftsplanen. Fremdriftsplanene utarbeides, oppdateres og henges opp av totalentreprenør.

3 Risikofylte arbeider

Under er det angitt krav og spesifikke tiltak som byggherren har vurdert som nødvendige for at byggearbeidene skal kunne utføres på en trygg og forsvarlig måte.

Det er angitt generelle og spesifikke tiltak.

- De generelle tiltakene er basert på den kunnskapen Statsbygg som flergangsbyggherre har om risikoforhold.
- De spesifikke tiltakene baserer seg på risikovurderinger som Statsbygg og de prosjekterende har utført i forbindelse med planlegging og prosjektering av prosjektet. De utførende skal informere byggherren om risikoforhold som ikke er beskrevet i denne planen.

De risikoforholdene som ikke kunne elimineres eller reduseres til akseptabelt nivå gjennom prosjektering og valg av løsninger, er beskrevet i tabellen under sammen med spesifikke tiltak.

3.1 Generelle tiltak

3.1.1 Arbeidstakers plikter

Alle plikter å sette seg inn i SHA-planen og sikkerhetsbestemmelsene som gjelder for byggeplassen. Kravene angitt under er minimumskrav - strengere krav kan gjelde for den enkelte arbeidsgiver og disse må da følges.

Som arbeidstaker

- skal du alltid bære gyldig HMS- kort lett synlig
- skal du registrere deg daglig inn og ut på byggeplassen med HMS- kortet ditt
- skal du bidra til en trygg og sikker arbeidsplass. Ingen jobb haster så mye at den ikke kan gjøres sikkert – gjennomfør Sikker Jobb Analyse før oppstart hvis det anses nødvendig.
- har du rett og plikt til å nekte å utføre arbeider som du mener er farlig
- skal du ikke utføre arbeid uten godkjent opplæring når det er et krav
- skal du rapportere uønskede hendelser til din leder og sørg for strakstiltak hvis nødvendig
- skal du bruke påkrevet verneutstyr (minimum hjelm, vernesko og synlighetstøy)
- skal du bidra til at gangveier, stillaser, rømningsveier og arbeidsområder holdes ryddige

3.1.2 Arbeid i høyden

Som hovedregel skal personlig sikring (f. eks fallsele) benyttes kun hvor felles sikringstiltak ikke er mulig eller ikke er ferdig etablert.

Bruk av stiger og frittstående stiger skal begrenses til et minimum og kun brukes når det er den mest hensiktsmessige og sikre løsningen. Utstyr merket «Bra arbeidsmiljøvalg» skal brukes hvor mulig.

Frittstående stiger

Bruk av frittstående stiger som arbeidsplattform er tillatt:

- når arbeidet foregår innendørs og
- arbeidshøyden er under 3,5 meter og
- risikoen for personskade er liten

Bruk av frittstående stiger er **ikke** tillatt dersom:

- det kreves bruk av kraft
- det skal håndteres tunge og store ting
 - tunge løft
 - tunge maskiner/utstyr
- det skal utføres rivearbeid
- stigen har feil og mangler

Arbeidsplattform kan benyttes under følgende forutsetning:

- monteres iht. monteringsanvisning
- ha rekkverk ved arbeider over 1m – også under 1m om arbeidet tilsier det
- skal være stødig og uten fare for å velte
- være CE-merket

Type arbeidsplattformer som kan være aktuelle i slike tilfeller er:

- stillaser/rullestillaser (skal være merket med eier, status (stengt – åpen))
- plattformstiger
- personløftere

Anliggende stiger

Statsbygg stiller krav om at stiger ikke skal benyttes ved høyder over 3,5 meter. Ved høyder over 3,5 meter må det brukes trappetårn, leder eller annen type sikker atkomst.

Forøvrig henvises det til Statsbyggs faktaark – bruk av stiger og frittstående stiger.

3.1.3 Sikker bruk av løfteutstyr

Når det brukes løfteutstyr i prosjektene, skal sikkerhetsnivået i KTF standard «Sikker bruk av løfteutstyr i landbasert industri, bygg og anlegg» følges for det utstyr som omfattes av standarden. Dersom løfteutstyr organiseres eller brukes på andre måter enn det standarden beskriver, skal sikkerheten vurderes av kompetente personer og ha minst det samme eller et høyere sikkerhetsnivå.

Presiseringer for tårnkraner:

- Kraner som skal brukes i prosjektene skal være klargjort slik at anerkjente områdebegrensnings- og antikollisjonssystemer kan monteres enkelt.

- Dersom flere kraner opererer på samme området med arbeidsradier som overlapper hverandre skal følgende tiltak iverksettes:
 - Instruksjer og kjøreplan skal utarbeides for kranene
 - Etablere arbeidsområdebegrensing og / eller antikollisjon på kranene
- Dersom det er områder hvor det er forbudt å føre lasten over, f. eks veier, p-plasser og naboeiendommer, skal det etableres arbeidsområdebegrensing.
- Alle tårnkraner skal ha elektronisk lastsikringssystem.
- Alle tårnkraner skal utstyres med kamera montert på løpekatten og kameraskjerm i kranhytten
- Ved tilkomst til førerplass høyere enn 4 etasjer eller 20 meter skal det monteres heis for kranfører.

Behovet for kran, både med hensyn på type og antall, må avklares og risiko håndteres av totalentreprenør basert på valgt arbeidsmetodikk for rivning samt håndtering og uttransport av masser. Lastbegrensninger på dekker og veier må hensyntas.

3.1.4 Språk og kommunikasjon

Entreprenøren skal sørge for at:

Arbeidslaget til enhver tid består av minst én person som forstår og gjør seg forstått på norsk/skandinavisk. Denne personen skal i tillegg forstå, og gjøre seg forstått på, et språk alle de andre på arbeidslaget forstår.

Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, arbeidsbeskrivelser, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstruksjer, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselskiltet eller annen relevant SHA-informasjon. Materialet skal oversettes skriftlig til språket hver arbeidstaker forstår fullt ut.

Lovkrav og retningslinjer som framgår av Arbeidstilsynets publikasjon «forstår du hva jeg sier» skal følges.

Entreprenøren (Statsbyggs kontraktspart) skal før oppstart på byggeplass utarbeide en prosjekttilpasset plan for språk og kommunikasjon (språkplan) som omfatter egne ansatte, underentreprenører og innleide. Planen skal gjøre det enkelt for oppdragsgiver å følge opp at ovennevnte krav er ivaretatt. Språkplanen skal som et minimum inneholde navn på kompetent(e) oversetter(e), rutine for løpende oppdateringer av skriftlige oversettelser og vise hvem som er språkkyndig i det enkelte arbeidslaget. Språkplanen skal løpende oppdateres.

3.2 Spesifikke tiltak knyttet til arbeid som kan innebære fare for liv og helse

Det er gjennomført tverrfaglig risikovurdering for arbeidene 02. mars 2020. Vurderingen har senere blitt oppdatert av de ulike fagdisipliner når nye utfordringer og risikoforhold har oppstått. Det gjøres oppmerksom på at det tilligger totalentreprenøren å detaljere ut videre risikovurderinger basert på valgt utførelse og løsning.

Risikovurderingen må bearbeides og detaljeres i detaljprosjektering og videre framdriftsplanlegging som gjøres av totalentreprenøren. Valg av rivemetode og rekkefølge vil påvirke risikobildet for gjennomføringen. Det presiseres at kjent og gjentakende risiko, dvs. risikofylte arbeider som er "vanlige" i riveprosjekter, skal håndteres av entreprenørens eget HMS

system og HMS arbeid. Det gjelder blant annet krav til bruk av maskiner og utstyr, bruk av forsvarlig personlig verneutstyr ved rivning, arbeid med elektriske anlegg etc.

MERK: risikovurderingen foreløpig ikke inkluderer vurdering av opsjoner for rivning av fløyene til Møllergata 13 og 13b, samt et mindre tilstøtende bygg (Printshop).

Det vises for øvrig til kap 3 i beskrivelsen der krav til gjennomføring er angitt.

Nr	Risikoforhold	Spesifikke tiltak	Ansvar
1	Riggområde Fare for publikum inn i anleggsområdet. Personell stikker seg på brukte sprøytespisser. Smittefare Personskader	Detaljene på anleggsgjerder, anleggsveier og adkomster må koordineres med andre RKV entrepriser i området. Skilter for gående og syklende må etableres. Anleggskontor/riggplass og ansvar må bestemmes. Skilte om for gående og syklende. Entreprensens anleggsområdet må inngjerdes med tydelig skilting for adkomst. Det er krav om tette anleggsgjerder som grenser mot publikum	TE
2	Anleggstrafikk Påkjørsel av 3.person, påkjørsel internt på anlegget, hindre utrykningskjøretøy	Må koordineres med andre entrepriser og nærmeste naboer. Det må tilrettelegges for trygt kjøremønster, tung sikring i områder der trafikken passerer anleggsarbeider Planlegging av anleggsgjennomføring må sees opp mot trafikkavviklingsplan, skilting. Koordinere angrepspunkter og kjøremønster for anleggstrafikk med øvrige RKV entrepriser. Samtidig bruk av innkjøring i Eva Kolstadsgate for alle RKV entrepriser. Ventesoner ved Møllergata 19 som en del av riggplan - Hospitalgata kan ikke benyttes. Vurdere behov for manuell dirigering og ryggevakt. Egne vakter for inn- og utkjøring på kommunal vei (trafikkregulering). Det skal være minimum ryggesignal på alt kjøretøy. Det skal etableres skille mellom gående og kjørende.	TE
3	Arbeid på steder med passerende trafikk, fotgjengere og syklister	Offentlig transport skal sikres gjennomgang i området under hele anleggsfasen, enveistrafikk forbi byggeplassen i Møllergata. Det må tilrettelegges for trygt kjøremønster. Fortau i Møllergata må stenges i perioder på grunn av arbeider helt inn til fortau. Det må vurderes å fjerne parkeringsplassene i Møllergata foran byggeplassen i denne perioden. Fotgjengere og syklister må sikres trygg ferdselsvei forbi byggeplassen hele anleggsfasen.	TE

Nr	Risikoforhold	Spesifikke tiltak	Ansvar
		<p>Må koordineres med andre entrepriser, tilstøtende prosjekter og nærmeste naboer. Anleggstrafikk må gå via Møllergata og Grubbegata, Hospitalgata skal ikke brukes. Det må etableres arbeidsvarslingsplan, skiltplan og varsles. Etablere port med kortleser for registrering og kontroll av personell ved Møllergata.</p> <p>Det skal avholdes egne infomøter med sjåførør slik at risiko knyttet til kjøring i sentrumsnære områder påpekes (dokumenteres i rutine). Det skal være dedikerte sjåførør på anlegget. Det kan være behov for stenging av Møllergata i korte perioder når bygningsdeler rives mot Møllergata, dette må planlegges.</p>	
4	Arbeid i nærhet og delvis i byggegrop til K901 Fall og fallende gjenstander Utsatt for ras Fare for fall - personskade	Det skal etableres midlertidig belysning. Anleggsgrøfter skal merkes/sperres av slik at man ikke kan ramle eller kjøre ned i dem, eks. tung anleggssikring ved anleggsvei. Tilkomst til byggegrop sikres forskriftsmessig. Det forventes at SJA er en del av fremdriftsplan, riving i forskjellige høyder skal, bl.a. vurderes. Tett samarbeid med RKV entreprise K901.	TE
5	Kran Fare for kranvelt og løft over personer/ bygninger og anlegg i drift	Plassering i byggegrop og langs Møllergata må vurderes og koordineres med K901. Det er plassbegrensninger og kranbevegelser må begrenses. Sikkerhetsnivået i KTF standard «Sikker bruk av løftutstyr i landbasert industri, bygg og anlegg» skal følges for det utstyr som omfattes av standarden. Ingen skal oppholde seg under et hiv, avsperring av løftesoner, vurdere vakt osv.	TE
6	Løfteoperasjoner Fare for: -fallende gjenstander -personskade -klemskader	Det skal etableres skjerming mot fallende gjenstander. Ingen skal oppholde seg under et hiv, avsperring av løftesoner, vurdere vakt osv. Riggplan med løftesektorer lages for entreprisen, koordineres med K901. Sikkerhetsnivået i KTF standard «Sikker bruk av løftutstyr i landbasert industri, bygg og anlegg» skal følges for det utstyr som omfattes av standarden.	TE
7	Samtidig arbeid grenser mot andre entrepriser Fare for ulykker: påkjørsler, klemskade, fall og fallende gjenstander	Plan for anleggsgjennomføring må lages og koordineres med de andre RKV entrepriser. Felles atkomst i Eva Kolstadsgate må koordineres med riggplan, skilting osv med K901, K301 og K202.	TE
8	Arbeid inntil øvrige bygg	Det skal sikre at evt. kritisk utstyr for nabobyggene er lagt om før riveentreprisen starter opp. Rutiner for merking og utkobling av	TE

Nr	Risikoforhold	Spesifikke tiltak	Ansvar
	<p>Forstyrrelse av drift og normal arbeidsflyt i Møllergata 9 Personskade</p> <p>Skade på nabobyggene</p>	<p>spenningssatt utstyr må følges. Kartlegging må utføres i forkant - alle fordelingsskap skal sjekkes pr etasje. Kutte forsyning først - før demontering av øvrige kabler.</p> <p>Særskilte fokus når det rives inntil eksisterende bygg Møllergata 9 og 13 for å sikre disse byggene.</p>	
9	<p>Demontering av elektro Personskade som sjokk, lysbue eller strømgjennomgang.</p> <p>Fysiske skader på personell og tredjepart som følge av feil bruk av verktøy og utstyr</p>	<p>Sikre at alt spenningsatt utstyr er spenningsløst. TE har ansvar og plikt til egne undersøkelser. Følge FSE God og tidlig planlegging av midlertidige og permanente omlegginger</p>	TE
10	<p>Støyende og støvende anleggsaktiviteter påvirker bygg i drift Fare for støy og støv som forstyrrer 3.person, fare for lokal skade/riss i bygg</p>	<p>Avklare begrensninger i arbeidstid og støyende arbeider (normal arbeidstid 07-19) – planlegge de mest støyende aktivitetene til tidspunkter som forstyrrer minst mulig. Evt spesielle forhold eller perioder som må hensyntas. Det skal gjøres støymålinger i anleggsperioden.</p> <p>Varsling til naboer - evt med info om støyende arbeider i perioder, dialog med bydelsoverlegen etc. Bruke støyreguleringsutstyr og avskjerminger eller deflektorer ved slagarbeid. Plan for rystelser og støyende arbeid utarbeides.</p> <p>Tildekking - støvdempende tiltak (vanning) og bruk av utstyr med vann. Krav til rensing/ oppsamling er del av beskrivelsen. Vaskestasjon for biler må avklares og plassering besluttes som del av riggplan. Det skal foretas støvmålinger, kan samkjøres med K901</p>	TE
11	<p>Arbeid utenfor rømningsveier og innganger til nabobygg og andre anleggsplasser Personskader på grunn av manglende rømningsmuligheter fra nabobyggene</p>	<p>Koordinering med brannvesenet og andre berørte parter. Kartlegges ved fase endringer og omlegginger Samarbeid med RKV entrepriser K901/K301/K202 Det skal sikres nødvendig anleggskjøretøy m/utstyr biloppstillingsplass</p>	TE
12	<p>Brannsikkerhet i byggetid- Brann på byggeplass og nabo byggene Rømnings- og innsatsveier til eksisterende bygg/ anlegg blokkeres</p>	<p>Klipping fremfor varme arbeid under rivingen. TE skal ha planer og rutiner for brannsikkerhet i byggetid. Det må koordineres med andre RKV entrepriser og andre pågående prosjekter i området, slik at varsling er koordinert og alle er sikret rømningsveier.</p>	TE

Nr	Risikoforhold	Spesifikke tiltak	Ansvar
	Personskader		
13	Utfordring med type masse, stabilitet Fare for ras og kollaps, fare for personskader	Plassering av kran og riveutstyr må vurderes mot underlaget, også i byggegrop til K901, samt vurdering av nabobebyggelser med hensyn til stabilitet.	TE
14	Riving Fare for fallende gjenstander	Anleggsgjerder må settes slik at evt nedfall ikke kommer på utsiden av gjerde. Stillas skal kles inn/ tildekkes. Vurderer doble barrierer og midlertidig sikring der det er behov. Høyde på gjerder skal være minimum 4 m. Tildekking av vinduer i tilstøtende bygg må vurderes.	TE
15	Riving Fare for kollaps av bærende konstruksjoner, vegger og konstruksjoner i nabobyggene ellers	Det må lages egne risikovurderinger med hensyn på rekkefølge slik at stabiliteten til nabobyggene opprettholdes når rivearbeidene pågår. Det skal ikke pågå rivearbeider av bærende konstruksjoner i flere høyder samtidig eller annet samtidig arbeid i samme område.	TE
16	Inntrengere - anleggsplass benyttes til overnatting	Inspeksjonsrunder skal gjennomføres hver morgen før oppstart av arbeidene.	TE
17	Helse- og miljøfarlige stoffer Personer eksponeres for helseskadelige stoffer	Tiltak gitt i miljøkartleggingsrapporten skal følges. Forsvarlig håndtering og bruk av verneutstyr.	TE
18	Språk og kommunikasjon Fare for ulykke og personskade	Krav til språk og kommunikasjon i SHA-planen skal følges bla: Krav om minimum språk kompetanse i arbeidslaget. Alle relevant SHA-informasjon skal oversettes skriftlig til språket hver arbeidstaker forstår fullt ut. Entreprenøren skal før oppstart på byggeplass utarbeide en prosjektilpasset plan for språk og kommunikasjon (språkplan) som omfatter egne ansatte, underentreprenører og innleide.	TE

4 Avvikshåndtering

Rutinene for avvikshåndtering forutsetter at alle virksomheter på byggeplass har et fungerende internkontrollsystem med tilpasninger til prosjektets SHA-plan. Som del av internkontrollsystemet skal alle ha rutiner for oppfølging av avvik.

Avvikene kan grovt sett deles inn i følgende to hovedkategorier:

1. Avvik fra SHA-planen
(forhold knyttet til organisasjon, fremdrift, risiko, avvikshåndtering, lønns- og arbeidsvilkår osv.)
2. Avvik fra forskrifter, SJA og arbeidsinstrukser (uønskede hendelser)
(forhold knyttet til farlige forhold, nestenulykker, ulykker med og uten personskade.
Eksempel: manglende bruk av personlig verneutstyr, feil på stillaser, manglende sikring av arbeidsområder, fallende objekter (med eller uten skader), manglende opplæring osv.)

4.1 Avvik fra SHA-planen

Avvik fra SHA-planen vil som regel gjelde forhold som byggherren er ansvarlig for etter byggherreforskriften.

Avvikene skal meldes til KU som skal registrere avviket i *SAMBA for byggeprosjekter*, følge opp at nødvendige tiltak gjøres og lukke avviket.

KU skal månedlig rapportere til prosjektleder i form av 16-05-M10 *Rapport fra SHA-inspeksjon*. Avvik i denne rapporten skal registreres inn i SAMBA.

4.2 Avvik fra forskrifter, SJA og arbeidsinstrukser (uønskede hendelser)

Denne type avvik vil heretter omtales som **uønskede hendelser**. Uønskede hendelser omfatter ulykker, nestenulykker og farlige forhold.

Alle på byggeplass har et selvstendig ansvar for å rapportere uønskede hendelser til sin arbeidsgiver. Arbeidsgiver skal håndtere disse i henhold til rutiner i eget internkontrollsystem med oppfølging i form av tiltak, lukking og loggføring av avvikene for den aktuelle byggeplassen.

Enkeltpersonforetak rapporterer avvik direkte til sin kontraktspart som må håndtere disse avvikene.

Ved alvorlige hendelser med personskader eller stort skadepotensiale, skal man først gjøre nødvendige strakstiltak (f eks sperre av/ sikre området/ førstehjelp) og deretter melde hendelsen iht varslingsinstruksen. Entreprenør skal også fylle ut og sende skjema 16-02-M2 til byggherren v/ KU. Byggherren iverksetter nødvendig oppfølging utover entreprenørens egen oppfølging. Ved eventuelle undersøkelser plikter alle involverte å bidra i form av rapporter, intervjuer etc.